INTEGROVANÝ ODBOROVÝ ZVÄZ

DAŇOVÁ A ODVODOVÁ REFORMA 2012

Ing. **Dušan BARČÍK**, predseda IOZ

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- 8. augusta t.r. minister práce a sociálnych veci J. Mihál predložil na rokovanie HSR **Návrh zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti**, ktorý je návrhom právnej úpravy vládou schválenej **Koncepcie reformy daňovo-odvodového systému.**

- KOZ SR vo svojom stanovisku upozornila na skutočnosť, že zrušenie povinnosti zamestnávateľov spolupodieľať sa na financovaní sociálneho a zdravotného zabezpečenia svojich zamestnancov a presun poistných odvodov iba na zamestnancov **je v rozpore s článkom 71 Dohovoru MOP č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia,** ktorý SR ratifikovala. Článok 71 ďalej uvádza tiež: „Členský štát preberá všeobecnú zodpovednosť za náležité zabezpečenie dávok podľa tohto Dohovoru a urobí všetky potrebné opatrenia na dosiahnutie tohto cieľa.“ Vláda porušila aj článok 65 tohto Dohovoru tým, že návrh zákona obsahuje aj odtrhnutie valorizácie dôchodkov od mzdového rastu.

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- 19. augusta t.r. vláda oznámila, že schválila daňovú a odvodovú reformu a predložila ju do NR SR na 22. schôdzu (od 6.9.2011) na prijatie **zákonom o úprave príjmu zo závislej činnosti** (tzv. zákon o superhrubej mzde – SHM)**;**

- hlavné argumenty vlády na jej podporu sú, že:
  = daňová a odvodová reforma zvyšuje čistú mzdu zamestnancov;
  = znižuje odvodové zaťaženie zamestnávateľov;
  = reformuje sociálny a najmä dôchodkový systém, ktorý bol podľa nej nastavený nesystémovo a nie je dlhodobo udržateľný;

- schválenie **zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti** súčasne vyžaduje predložiť do vlády a parlamentu na novelizáciu ďalších 110 zákonov. Reformné úpravy sú najmä **v zákone o sociálnom poistení a v zákone o dani z príjmov;**

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- Návrh zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti znamená z hľadiska finančných tokov zrušenie zamestnávateľských odvodov a ich prenesenie do hrubej mzdy zamestnancov, čím vznikne **tzv. superhrubá mzda;**

- odvody po novom už budú platiť iba zamestnanci, a to až zo SHM. Zákon zavádza jednotnú sadzbu na sociálne poistenie - vo výške 19 % zo SHM a na zdravotné poistenie – vo výške 9 % zo SHM. **Toto spôsobí, že do Sociálne poisťovne bude prichádzať za zamestnanca menej cca o 24 % a do príslušnej zdravotnej poisťovne o 13,6 % ako doteraz;**

- Slovenská republika bude jedinou krajinou v EÚ, **kde zamestnávatelia nebudú platiť žiadne odvody za svojich zamestnancov;**

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Kam zmizli ostatné odvody ?** Vezme si ich štát cez dane zamestnanca :

  = zdaní aj odvody zaplatené zamestnancom, po zaplatení odvodov ostáva základom dane celá SHM (nastáva dvojité zdanenie);

  = zníži odpočítateľnú položku zamestnanca z 19,2 násobku životného minima na 18 násobok ŽM a zruší odpočítateľnú položku na nepracujúcu manželku/manžela (ak sú bezdetní); týmito krokmi štát zvýši daň platenú zamestnancom na takmer dvojnásobok doterajšej sumy;

- Výsledkom má byť podľa vlády zvýšenie čistej mzdy zamestnanca, ktoré bude diferencované podľa výšky jeho súčasnej hrubej mzdy. **U väčšiny zamestnancov však nepresiahne výšku ani 1 %.**

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

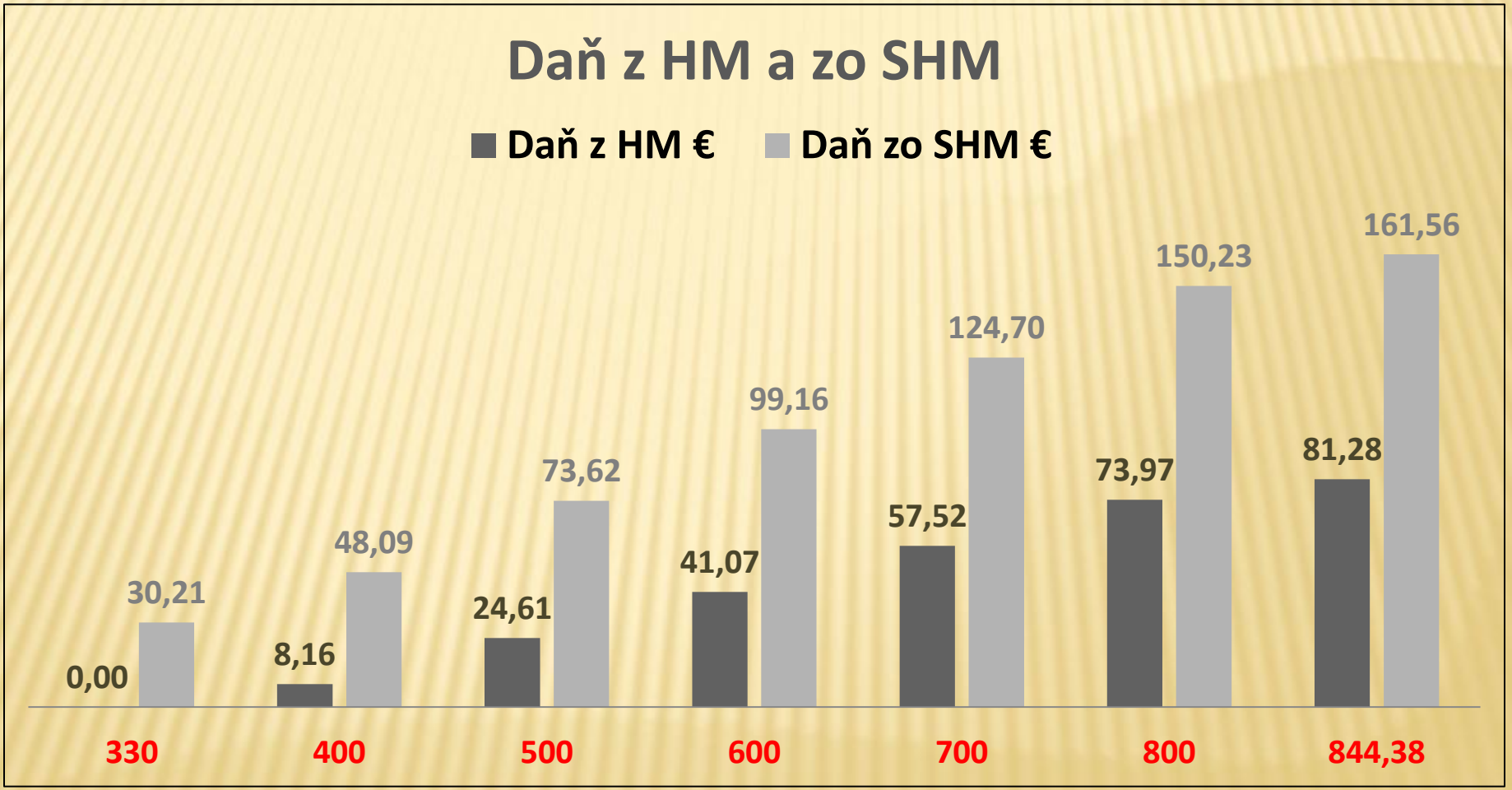

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Argument vlády – zamestnanci budú mať vyššie čisté mzdy !**

  Aká je pravda:

  = Vláda ukladá zákonom zamestnávateľom, aby súčasne vyplácanú sumu odvodov, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca (okrem úrazového poistenia), premietli do zvýšenia hrubej mzdy zamestnanca, čím vznikne SHM. Hoci nedodržanie zákona má byť kontrolované a sankcionované, vzhľadom na to, že ide o zmenu v celom štáte, nemôže byť ani kapacitne ani odborne zvládnuteľná;

  = ak zamestnávateľ využije medzery a nejasnosti zákona, potom SHM nebude zvýšená o príslušnú čiastku, a tým môže dokonca dôjsť k tomu, že nová čistá mzda zamestnanca bude dokonca nižšia ako doteraz;

  = hrozí zníženie rastu miezd preto, že pravidlo prepočtu k 31. 12. 2011 platí len pre tých, ktorí sú už zamestnaní. Pre nových zamestnancov resp. pri zmene zamestnania po 1. 1. 2012 už nie je možné jednoznačne určiť, aká mzda by zamestnancovi objektívne prislúchala. Toto je riziko najmä pre zamestnancov vo firmách, kde nepôsobia odbory;

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Argument vlády – zamestnanci budú mať vyššie čisté mzdy !**

  Aká je pravda – pokračovanie:

  = Medzinárodné porovnávania výšky miezd aj vo vzťahu k produktivite práce v rámci EÚ nebudú objektívne, pretože v ostatných krajinách zamestnávatelia platia aj odvody za zamestnancov. Napr. pri prechode na SHM predbehneme ČR, v ktorej majú v súčasnosti o cca o 90 € vyššiu priemernú mzdu. Naša nová SHM bude potom vyššia o cca 150 € ako v ČR, **ale keďže naša čistá mzda sa takmer nezmení, v skutočnosti v životnej úrovni nenastane prakticky žiadna zmena;**

  = Podľa nášho názoru, efekt rastu čistej mzdy sa „rozplynie“ už po prvom roku prechodu na SHM a ďalší vývoj bude horší, ako keby sme na SHM neprešli!!!

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

Hrubá mzda	€	330,00	400,00	500,00	600,00	700,00	800,00	844,38
Superhrubá mzda	€	443,51	537,60	672,00	806,40	940,80	1 075,20	1 134,82
Nárast Hr. mzdy	€	113,51	137,60	172,00	206,40	240,80	275,20	290,44
Nárast čistej mzdy:								
ČSHM - ČM	€	3,34	0,74	1,83	2,92	4,00	5,08	5,54
Nárast /ČSHM	%	1,0	0,2	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Druhý argument vlády – znížia sa odvody!**

  Aká je pravda:

  = Áno, **zamestnávateľom.** Zníži sa však aj príjem sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní, čo ešte viac prehĺbi ich deficity. Tieto deficity bude štát vykrývať zo ŠR, čiže z našich daní. Preto zamestnancom zvýšil dane na takmer dvojnásobok súčasného stavu;

  = pri rizikách v napĺňaní ŠR v budúcnosti je reálna hrozba, že štát nebude mať dostatok peňazí na vykrytie deficitov a potom **bude nútený zvýšiť odvody (ale už len zamestnancov), alebo znížiť dôchodky** a iné sociálne dávky a **zvýšiť spoluúčasť občanov na hradení nákladov v zdravotníctve** (čo sa už aj deje);

  = štát nás odbory kritizuje, že sme proti znižovaniu odvodov. My však vychádzame zo zákonitosti, že **ak chceme vyššie dôchodky a lepšie zdravotníctvo, nemôžeme chcieť, aby tam smerovalo menej peňazí ako doteraz.** Iná situácia by bola, keby bol na to priestor z dôvodu rastu zamestnanosti (zvýšenie počtu prispievateľov) a rastu miezd, kde sa skôr obávame zhoršenia ,ako zlepšenia.

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

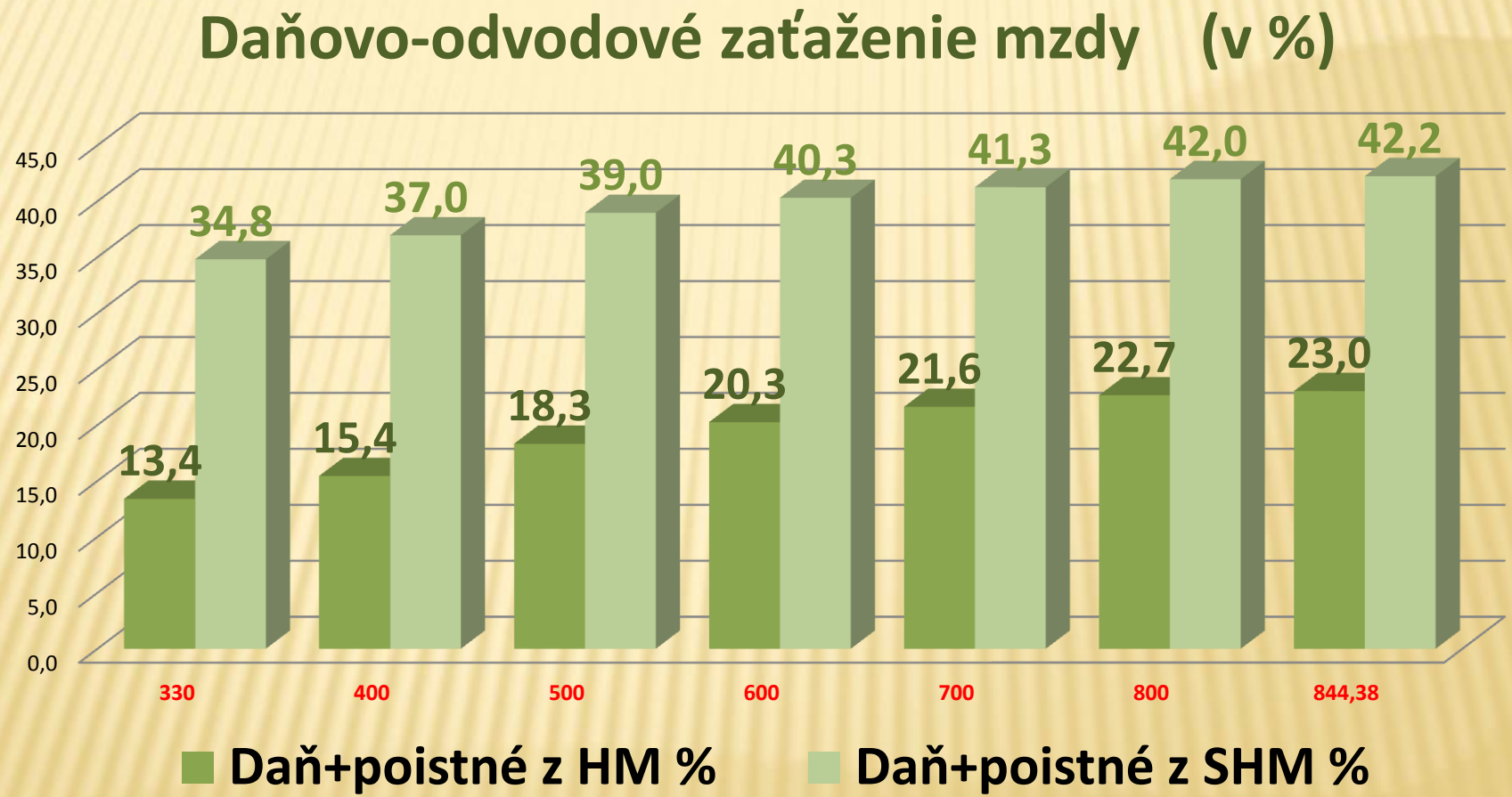

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- Súčasťou daňovej a odvodovej reformy je okrem zmien v nastavení výšky odvodov aj **zásadná zmena v sociálnej oblasti, týkajúca sa nárokov poistencov;**
- podľa vlády je súčasný zákon o sociálnom poistení „nesystémový“ a dlhodobo neudržateľný (najmä pokiaľ ide o dôchodky);**Týmto tvrdením však spochybňuje svoju kompetentnosť (alebo aspoň Kaníkovu), pretože súčasný systém platí od roku 2004 (I. pilier) resp. 2005 (II. pilier) a bol prijatý za druhej Dzurindovej vlády v takmer rovnakej vládnej koalície (bez SaS), aká vládne teraz.**
- skutočným dôvodom reformy je **zrušením odvodov zamestnávateľom, a znížením ich nákladov, zvýšiť ich zisky,** čo bude mať dopady v odvodoch a finančných tokoch, ktoré spôsobia nedostatok finančných zdrojov v sociálnom a zdravotnom poistení;
- Spôsob riešenia, ktorý vláda uplatnila:

SOLIDARTITA CHUDOBNÝCH S CHUDOBNÝMI!

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Čo sa má zmeniť v sociálnom systéme a aký to bude mať dopad?**

V dôchodkovom poistení:

= zmena parametrov upravujúcich výpočet dôchodku pri jeho priznávaní t.j**. vek odchodu do dôchodku, aktuálna dôchodková hodnota a priemerný osobný mzdový bod.** Všetky parametre majú zhoršujúce vplyvy na konečnú výšku priznaného dôchodku;

= **zmena valorizácie dôchodkov po ich priznaní tak, že bude nevýhodnejšia pre dôchodcov ako súčasná valorizácia.** Životná úroveň dôchodcov bude stagnovať bez ohľadu na vývoj ekonomiky;

= **sprísnenie podmienok na priznávanie vdovských a vdoveckých dôchodkov;**

= zrušenie jednotlivých fondov sociálneho poistenia a **zliatie peňazí do jedného balíka;**

= **zrušenie garančného poistenia (zamestnávateľom)**a jeho nahradenie garančnou dávkou ako štátnou sociálnou dávkou (opäť z našich daní);

= zrušenie rezervného fondu solidarity;

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Čo sa má zmeniť v sociálnom systéme a aký to bude mať dopad?**

  Ďalšie zmeny:

  = zhoršenie podmienok pre vyplácanie podpory v nezamestnanosti tak, že celková suma vyplatená za 6 mesiacov **bude nižšia o 10 % ako doteraz** a dávky budú rozložene nerovnomerne (degresívne t.j. na začiatku vyššie a neskôr nižšie).

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

- **Zmeny v dôchodkovom systéme.**

A) Vek odchodu do dôchodku:

Bude sa postupne automatický predlžovať, podľa strednej dĺžky života po dosiahnutí dôchodkového veku.

B) Priemerný osobný mzdový bod (POMB):

Vyjadruje mieru prispievania poistenca do systému dôchodkového poistenia zaplatenými odvodmi, a to v pomere k všeobecnému vymeriavaciemu základu (priemernej mzde). Ak má niekto POMB 1, znamená že jeho priemerná mzda za celé sledované obdobie bola na úrovni priemernej mzdy v SR. Ak je 0,8 - znamená to že zarábal o 20% menej ako je priemer, ak je napr. 1,5 – znamená to že zarábal o 50% viac ako je priemerný zárobok.

C) Aktuálna dôchodková hodnota:

Je to parameter, ktorým sa v súčasnosti zabezpečuje vzťah priznaného dôchodku k priemernej mzde. V súčasnosti sa stanovuje tak aby bol cca 50% z príjmu zamestnanca z POMB 1 (vysvetlenie v ďalšom bode).

A x B x C = Priznaný dôchodok

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

Vplyv parametrov A, B, C na výšku budúceho dôchodku:

- **Parameter A – dôchodkový vek**

  Má nízky vplyv na výšku dôchodku a pri porovnateľných dôchodcoch (rovnaký počet odpracovaných rokov) je dokonca neutrálny;

- **Parameter B – POMB**

  Má najväčší vplyv na výšku dôchodku (vyjadruje zásluhovosť za zaplatené odvody) a tento parameter bude najviac zmeneným parametrom z hľadiska jeho hodnoty. Z dôvodu ohlasovaného zavádzania solidarity do dôchodkového systému sa bude postupne výrazne redukovať.

Príklad:

Zamestnancovi, ktorý v súčasnosti má POMB 1,5 ide do výpočtu redukovaný POMB tak, že 1,25 POMB sa prizná celé a z 0,25 % sa prizná 84 % t.j. 0,21, spolu 1,46

Jeho dôchodok sa vypočíta: A x 1,46 x ADH

Po novom sa má redukovať POMB už nad 1 a postupne tak, že z presahujúcej časti sa prizná len 54 %. Teda podľa prvého príkladu je to 1 + 54% z 0,5 = 1,27

Z pomeru 1,27 ku 1,46 vidíme, že do výpočtu ide hodnota o 13 % nižšia ako doteraz a teda aj vypočítaný dôchodok bude o 13 % nižší ako keby sa počítal podľa súčasného systému. Pre výpočet dôchodku platí, že sa zmení presne v pomere zmeny každého jedného parametra.

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

Vplyv parametrov A, B a C na výšku budúceho dôchodku – pokračovanie:

- **Parameter C – ADH**

  Aktuálna dôchodková hodnota sa bude meniť podľa vývoja pomeru prispievateľov do systému a poberateľov dôchodkov , teda ak napr. vzrastie nezamestnanosť a stúpne fyzický počet dôchodcov, **ADH sa zníži a naopak**. Celkovo má však nižší vplyv na výšku dôchodku ako POMB;

  Všetky tri parametre vo vzájomnej súčinnosti do budúcnosti spôsobia, že novopriznávané dôchodky budú relatívne nižšie ako doteraz. Podľa uvedeného však vyplýva, že bude musieť byť prepočítaná aj súčasná ADH, lebo po stúpnutí priemernej mzdy po prechode na SHM o cca 32 %, by o toľko museli vzrásť aj dôchodky, **čo zámerom tejto vlády však nie je;**

Kritérium solidarity však zákonodarca neuplatnil u tých poistencov, ktorí sú súčasne aj v II. dôchodkovom pilieri, nakoľko nový systém je nastavený tak, aby do II. piliera odchádzali odvody v rovnakej výške ako doteraz, čo ešte viac prehĺbi deficit Sociálnej poisťovne.

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

Nový systém valorizácie dôchodkov:

- Súčasný tzv. švajčiarsky model valorizácie **(% valorizácie sa vypočíta ako priemerná hodnota medzi rastom miezd a infláciou)** sa poslednýkrát uplatní od 1. 1. 2012;
- Nová valorizácia bude vychádzať z tzv. **„dôchodcovskej inflácie“,** čo je inflácia sledovaná podľa tzv. spotrebiteľského koša dôchodcovskej domácnosti a odlišuje sa od tzv. všeobecnej inflácie.
- Z hľadiska uplatnenej inflácie je „dôchodcovská inflácia“ pre dôchodcov spravodlivejšia, ale ak sa nezohľadní aj vývoj v spoločnosti (napr. ak rast miezd bude vyšší ako inflácia), potom dôchodcovia nemôžu považovať za spravodlivé, ak zostane ich životná úroveň doživotne rovnaká.
- Okrem predchádzajúcej zmeny, sa bude meniť valorizácia dôchodkov od roku 2013 a to tak, že 4 roky porastú všetky dôchodky rovnakou sumou vypočítanou z priemerného dôchodku a od roku 2017 o rovnaké percento (dôchodcovskú infláciu);
- Cieľom zmeny je v prvých 4 rokoch zmenšiť rozdiely medzi nízkymi a vysokými dôchodkami. Vtedy reálne dôchodky zamestnancov s podpriemerným dôchodkom vzrastú a s nadpriemerným klesnú. **Následná valorizácia rovnakým percentom už však životnú úroveň zastaví u všetkých dôchodcov.**

DAŇOVÁ O ODVODOVÁ REFORMA

ZÁVERY

- **V postupne realizovanej reforme daní a odvodov** z hľadiska zamestnancov a dôchodcov nevidíme žiadne výhody, ale naopak **vytvárajú predpoklad pre zhoršenie kvality ich života**, čo je v rozpore s cieľmi vlády deklarovanými v programovom vyhlásení o zlepšení kvality života ;
- **Profitovať z nej budú najmä zamestnávatelia**, teda kapitál, ktorému sú vytvárané stále lepšie podmienky na úkor zamestnancov a občanov SR;
- Považujeme ju za nikde neoverený experiment, ktorý je pre občanov SR rizikový. Súčasne ju môžeme považovať za prípravu na tzv. „Sulíkov odvodový bonus“, ktorý by bol v prípade **jeho zavedenia najväčším sociálnym zločinom spáchaným na občanoch Slovenskej republiky.**

TAKÚTO REFORMU ODMIETAME !